

**QUEEN'S
UNIVERSITY
BELFAST**

Irlandako literatura eta gatazka: alde pertsonala eta politikoa

Lehner, S. (2013). Irlandako literatura eta gatazka: alde pertsonala eta politikoa. *Argia.com*, 12-13.

Published in:
Argia.com

Document Version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Queen's University Belfast - Research Portal:
[Link to publication record in Queen's University Belfast Research Portal](#)

Publisher rights

© 2016 The Author.

This is an open access article published under a Creative Commons Attribution- ShareAlike License (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution and reproduction in any medium, provided the author and source are cited, and new contributions are distributed under the same license.

General rights

Copyright for the publications made accessible via the Queen's University Belfast Research Portal is retained by the author(s) and / or other copyright owners and it is a condition of accessing these publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

The Research Portal is Queen's institutional repository that provides access to Queen's research output. Every effort has been made to ensure that content in the Research Portal does not infringe any person's rights, or applicable UK laws. If you discover content in the Research Portal that you believe breaches copyright or violates any law, please contact openaccess@qub.ac.uk.

Irlandako literatura eta gatazka: alde pertsonala eta politikoa

Stefanie Lehner

2013-07-28

XVIII. mendean loratu zenetik, nobela irlandarrak Irlanda eta Britainia Handiaren arteko erlazio historiko, sozio-politiko, ekonomiko eta kulturalen sare korapilatsua jorratu du.

Zehazki erlijio, klase, arraza eta genero kontuak eta horiek naziotasunarekin eta nazio izaerarekin duten erlazioa izan ditu hizpide. Maria Edgeworth eta Sydney Owenson (Lady Morgan) hasierako nobelagileen lanak “elezahar nazional” modukoak bihurtu ziren; 1801eko Britainia Handiarekin t egiteko legearen ondorengo Irlanda irudikatzea helburu nagusi duten nobela erromantikoak deskribatzeko erabiltzen da termino hori.

Nobela horiek irlandarren eta ingelesen arteko gatazka konponbidean jartzen ahalegindu ohi dira, sarri ezkontza bidez, eta hori elkarren aurka : diren klaseen eta kulturen arteko adiskidetzeko nazional desiratuaren alegoria da. Harreman politikoak eremu pertsonalera eramanda, nazio gatazka konpontzen errazagoak dira eta horrek irlandar literaturaren ezaugarri nagusietakoa izaten jarraitzen du gaur egun.

Eta alderantziz, Irlandako gatazka konponezin gisa ere irudikatu izan da maiz; ikusmolde horren oinarrian Irlandako historia Joep Leerssen “paradigma traumatikoa” deritzon harrapatuta dagoela dioen ideia dago. “Historia ... esnatzen ahalegintzen ari naizen amesgaiztoa da”; Jam Joyceren *Ulysses*en Stephen Dedalus-ek dioena gogoan, Leerssenek horrela deskribatzen du historiaren zentzu hori: “Harrigarriro ezagun egiten da amesgaiztozko zama, eredu monotono bera errepikatzea... behin eta berriro”. Konponezinezko krisiaren ikusmolde horren erakusgarri garbien Irlanda Iparraldeko “istiluen” deskribapenak dira, nagusiki 1969an Irlanda Iparraldean indarkeriak gora egin zuenetik gaiari buruz egin diren 400 t suspentse nobela eta filmetan. Adibidez, Brian Moore-ren *Lies of Silence* suspentse nobelak Irlanda Iparraldeko gatazka “hilketa kate amaigabe e zentzugabe” gisa deskribatzen du (64. or.). Suspentse nobela horiek lehen aipatutako nobela zaharragoen antza izan arren, intrintsekoki ezkorrago dira. Irlanda Iparraldeko gatazkaren testuingurua baztertzeko eta, horren ordez, “atabismoaren mitoari” heltzeko joera dute. Modu horretan soil “madarikazio historiko berezi batek, zorigaiztoko patu predeterminatu batek justifikatu dezake gerra”.

Irlanda Iparraldeko oraintsuko gatazkak (1968-1998) elezahar nazionala zaharberritu du nolabait, “barrikada arteko maitasunezko” argumentue bidez. Lan horietan, aurkako jarrera politikoak dituzten maitaleen arteko –komunitate unionista eta nazionalistako kideen arteko– harreman pribat eta erromantikoa arriskuan jartzen dute edo erabat galeraztzen dute indar politiko handiagoek. Zehazki, Joan Lingard-en haurrentzako nobeletan, e beste lan batzuetan, hala nola Bernard McLavertyren *Cal* (1983) nobelan, badirudi alegorikoki bilatzen den adiskidetzeko nazionala soilik eren pribatuan imajinatu daitekeela, gorabehera politikoen menpe dagoela eta patuaren nondik norakoek zapuzten dutela.

1990eko hamarkadan, idazle belaunaldi berri bat agertu zen. Irlanda Iparraldeko istiluen garaian hazi ziren eta literaturako paradigma zahar berridaztea eta ikuspuntu berriak jorratzea zuten xede. Berezi bi idazle, Glenn Patterson eta Robert McLiam Wilson, ahalegindu ziren Irland Iparraldeko identitateari eta Belfast-eko hiri kulturei buruzko ikuspuntu berriak lantzen, eta horretarako intrintsekoki postmodenotzat jo ohi dir estrategia eta kontzeptu literarioak erabili zituzten. Pattersonen *Fat Lad* (1992) nobelan, adibidez, Drew Linden protagonista sorterrira gogoz kont itzuliko da, eta asko aldatu dela ikusiko du.

Nahiz eta liburuan Irlanda Iparraldeko gizartearen irudi berriak topatzeko ahalegina egin, protagonista zein nobela iraganarekin obsesionatuta dauc liburuaren leitmotiv zirkularrak agerian uzten duenez –nagusiki familiak daukan koloretako arrainak nortzen duena, askatu ondoren ere bueltak e bueltak jarraitzen baitu, oraindik arrainontzian balego bezala–.

1994ko su-etenaren testuinguruan idatzia, Robert McLiam Wilsonen *Eureka Street* (1996) bake prozesuko nobela eredugarria da hainbat zentzuta eta garaiko baikortasun bolada islatzen du. Kontakizunak Jake katolikoaren era Chuckie protestantearen arteko laguntasunaren inguru txirikordatu, Eureka Streeten Belfast “kontakizunaren biltegi” bihurtzen da, “orainaldia, iragana eta etorkizuna. Hiria nobela bat da” (215. or) Nobelak Belfast osotasunean jaso nahi du, eta hibridotasun postkolonialaren eta luxu postmodernaren gune gisa irudikatzen du, gurutzatzen dir istorioez eta identitate plural berriez baliatuta. Pattersonen eta McLiam Wilsonen nobelak nolabaiteko maite harreman nazionalekin amaitzen dii Fat Laden, Drewk, neskalagun ingelesa neska protestanteaz ordezkatu ondoren, Dublinen bizi den Annarekin bukatuko du. Maitasuna egit dutenean Drewk azken muga zeharkatzen duela deskribatzen da liburuan: “Mugak zeharkatu zituzten eta identitateak lausotu ziren. Lur eren eskergekin gora eta behera egin zuten haien gorputzekin batera” (249. or.). Antzera, Eureka Streeten amaieran, Jakek errepublikanismoa nortzen du Aoirgheren besoetan aurkituko du zoria. Belfast-eko jaiotako bi gizonek emakume irlandarrekin maite harremanak izanez garbitzen dituzte okerr eta, beraz, konponbide pertsonalera jo eta alde politikoa baztertzeko joeraren beste adibide bat dira.

1998ko Ostiral Santuko Akordioaren ondoren, Irlanda Iparraldearen iragana lantzeko ekimen instituzional orokorrik ezean, zenbait idazlek Irlan Iparralderako fikziozko egia eta adiskidetze batzordeak imajinatu dituzte. David Park-en *The Truth Commissioner* (2008) nobelak eta zenb. antzezlanek, esaterako, David Ireland-en *Everything Between Us* (2010) eta Owen McCafferty-ren *Quietly* (2012) lan berriak Hegofrikako ered aipatzen dute, etsai ohiak aurrez aurre biltzearen ondorioak jorratzeko. Hala ere, konponbidea eta adiskidetzea eremu pribatuari lotuta daude oraind eta, hala, bake prozesua eremu politikotik baztertu eta alor pribatura eta etxe barrura mugatzen dute.

Egileaz:

Stefanie Lehner-en ikerketak hiru alderdi hartzen ditu, politikaren, etikaren eta estetikaren arteko erlazioetan oinarritzen baita. Harreman hori Irlanda Iparraldeko, Hegoafrika eta Rwandako gatazka-ondoko literaturan eta kulturen nola gauzatzen diren aztertzen du.